

Handläggare
Sofia Friman Olin
Jurist

Yttrande över kommunrevisionens granskning av ordförandebeslut

Förslag till beslut

Byggnadsnämnden beslutar

att svara kommunrevisionen enligt vad som framgår under rubriken föredragning i stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Kommunens revisorer har låtit granska de ordförandebeslut som fattats i kommunens nämnder och styrelser under 2021 och 2022. Kommunrevisionen bedömer att kommunens styrelser och nämnder endast delvis säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll enligt delegationsordningen. Revisorerna vill veta vilka åtgärder byggnadsnämnden kommer att göra med anledning av vad som framkommit i rapporten.

Byggnadsnämnden instämmer i några av kommunrevisionens rekommendationer men det finns också flera delar av granskningsrapporten där nämnden anser att revisorerna har fel i sak. Det handlar till exempel om hur återrapportering till nämnden om ordförandebeslut ska ske. Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden svarar enligt vad som framgår under rubriken föredragning i stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse.

Underlag för beslutet

- Stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse 2023-04-19
- Granskningsrapport (reviderad) 2023-03-02
- Missiv 2023-02-22

Ärendet

Bakgrund

Kommunens revisorer har låtit granska de ordförandebeslut som

fattats i kommunens nämnder och styrelser under 2021 och 2022. Revisionen har begärt in information om gällande rutiner för återrapportering av ordförandebeslut, gjort stickprovskontroller av fattade beslut, enkätutskick och intervjuer med ansvariga tjänstepersoner och presidier. Revisorerna har i den del granskningsrapporten riktar sig mot byggnadsnämnden rekommenderat att

- nämnden säkerställer att en bedömning av ärendets brådskande natur också görs vid de sammanträden där ordförandebeslut återrapporteras
- i de sammanträdesprotokoll som skrivs ska det framgå varför ärendet har bedömts som brådskande

Revisorerna har också rekommenderat att kommunstyrelsen säkerställer att kommungemensamma rutiner för delegationsbeslut och särskilt ordförandebeslut fastställs och tillhandahålls samtliga förvaltningar.

Föredragning

Stadsbyggnadskontoret föreslår att byggnadsnämnden lämnar följande svar till kommunrevisionen.

Byggnadsnämnden instämmer i några av kommunrevisionens rekommendationer men det finns också flera delar av granskningsrapporten där nämnden anser att kommunrevisionen har fel i sak.

Bedömning och protokollföring av ärendets brådskande natur vid de sammanträden där ordförandebeslut återrapporteras

Byggnadsnämnden instämmer med kommunrevisionen att det är särskilt viktigt att i samband med ett ordförandebeslutet ange skälen till att ärendet är av brådskande natur. Dessa skäl behöver däremot inte anges direkt i beslutet utan kan också anges på annat sätt; som en anteckning i ärendet eller på annat sätt som medför att skälen likväl dokumenteras och registreras i ärendet.

Kommunrevisionen har rekommenderat att byggnadsnämnden retroaktivt ska bedöma grunden för ordförandebeslut och därmed i sak pröva ärendets brådskande natur. Rekommendationen saknar ett tydligt stöd i såväl lag och förarbeten som i vägledningarna från Sveriges Kommuner och Regioner.

En kommunal nämnd har möjlighet att delegera beslutanderätt i en viss fråga eller för ett enstaka ärende till ordförande, delegaten. Genom

delegeringen ges delegaten ansvaret för handläggning och beslutsfattande i de ärenden som delegationen omfattar. Det betyder att ett delegationsbeslut är ett beslut på nämndens vägnar, i nämndens ställe. Den delegerande nämnden behåller dock sitt övergripande ansvar för sakområdet och kan när som helst ta tillbaka delegationen, också för ett enskilt ärende. Skulle saken gälla myndighetsutövning eller tillämpning av lag följer det redan av grundlagen att någon inblandning i beslutsfattandet i ett särskilt fall inte får ske (*En kommunallag för framtiden*, SOU 2015:24, s. 244 ff.).

Byggnadsnämnden kan alltså inte återkalla ett ordförandebeslut eller att i efterhand (om)pröva dylika beslut. Den möjligheten har endast en förvaltningsdomstol, som vid överprövning tar ställning till lagligheten av ett fattat beslut.

Kommunrevisionen har inte redovisat grunden för sin rekommendation utifrån kommunallagens krav på byggnadsnämnden att bedriva en tillfredsställande verksamhet och att ha en tillräcklig intern kontroll. Det beskrivs inte heller hur en sådan bedömning är rättsligt möjlig eller lämplig.

Kommungemensamma rutiner för delegationsbeslut, särskilt ordförandebeslut

Byggnadsnämnden är positiv till att kommunstyrelsen säkerställer att kommungemensamma rutiner för delegationsbeslut fastställs och kommer alla förvaltningar till del.

Säkerställande av att ordförandebeslut återrapporteras till nästa sammanträde

Revisorerna har inte funnit några brister när det gäller återrapporteringen av ordförandebeslut till byggnadsnämnden i den stickprovskontroll som genomförts.

Stadsbyggnadskontoret har rutiner för att säkerställa att ordförandebeslut, liksom övriga delegationsbeslut, återrapporteras korrekt till byggnadsnämnden.

Säkerställande av att ordförandebeslut i sin helhet biläggs de sammanträden där de återrapporteras

Av 6 kap. 40 § andra stycket kommunallagen framgår att ett ordförandebeslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde. Syftet med återrapporteringen är att göra nämnden medveten om vilka beslut som fattats i dess ställe. Därefter tillkännages besluten genom anslag av protokollet. Genom anslaget säkerställs allmänhetens insyn i den

kommunala beslutsprocessen och den kommunmedlem som vill överklaga lagligheten av fattade beslut kan göra det. Rapporteringen till nämnden ger också tillfälle för enskilda ledamöter att på eget initiativ ta del av fattade beslut.

Att ordförandebesluten med underlag ska tillställas byggnadsnämnden i sin helhet saknar stöd i lag och har inte heller stöd i praxis eller rekommendationer om hanteringen av delegationsbeslut.

Hur återrapporteringen av ordförandebeslut ska ske i praktiken är inte reglerat. Lagstiftaren har i stället överlåtit åt respektive styrelse och nämnd att avgöra hur anmälan ska ske, liksom hur protokollen ska utformas i denna del. Det finns därför inget som hindrar att eventuella ordförandebeslut redovisas i sammanställning tillsammans med övriga delegationsbeslut.

Sättet som ordförandebeslut återrapporteras till byggnadsnämnden idag uppfyller kommunallagens krav och motsvarar den praxis som finns på området. Fattade beslut på delegation anmäls till byggnadsnämnden i en tjänsteskrivelse, sorterade efter vilken avdelning som fattat beslutet. Ordförandebeslut anges under "Övriga delegationsbeslut". Den metoden säkerställer att nämnden har kontroll på och insyn i det beslutfattande som sker på nämndens vägnar. Som redan nämnts, finns rutiner för att säkerställa att återrapporteringen görs korrekt.

Säkerställande av att ordförandebeslut inte fattas för frågor som inte får delegeras enligt 6 kap. 38 § kommunallagen

En av revisionsfrågorna i granskningen har varit den om hur det säkerställs att ordförandebeslut inte fattas för ärenden som inte får delegeras. Enligt 6 kap. 39 § kommunallagen får en nämnd ge ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, i uppdrag att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Byggnadsnämnden har delegerat sådan beslutanderätt till ordförande, vice ordförande eller andre vice ordförande i den ordningen, se punkt 1.1 i nämndens delegationsordning, beslutad den 20 augusti 2020, senast reviderad den 21 oktober 2021.

I 6 kap. 38 § kommunallagen anges i vilka fall en beslutanderätt inte får delegeras. Av förarbeten och rättspraxis framgår dock att delegering av beslutsrätt i brådskande frågor inte begränsas av den bestämmelsen (se prop. 2016/17:171, s. 378 och Högsta förvaltningsdomstolens dom HFD 2016 ref. 74). Det betyder alltså att även en fråga som avser till exempel

verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet, som för andra delegater omfattas av kommunallagens begränsningsregler, kan bli föremål för ordförandebeslut.

Reglemente och delegationsordningar, granskningsrapporten punkt 4.1.1. Delegationsordningar är normalt sett i behov av löpande uppdateringar. Revisorerna har noterat att styrelsernas och nämndernas delegationsordningar, med några undantag, inte är reviderade sedan ändringar i kommunallagen trädde i kraft den 1 juli 2022. Ändringarna rör bland annat delegering av ärenden enligt 6 kap. 37 och 38 §§.

Det spelar dock ingen roll för beslutanderättens giltighet att lagstiftningen ändras. Om någon lag ändras så att det påverkar innehållet i gällande delegationsordning, ska delegationsordningen nämligen tolkas så att delegationen omfattar den nya lagen till dess delegationsordningen hinner ändras.

Stödjande dokument, granskningsrapporten punkt 4.2.1. Som tidigare nämnts har byggnadsnämnden rutiner för att säkerställa att fattade delegationsbeslut, däribland ordförandebeslut, återrapporteras till nämnden korrekt. Beskrivning av hur byggnadsnämndens rutin ser ut har skickats till kommunrevisionen under granskningen.

Befintlig rutin har i början av 2023 gjorts ännu tydligare med en nedskrivna rutinbeskrivning och instruktioner i malldokument som används som underlag för återrapporteringen. Byggnadsnämnden kommer fortsatt att säkerställa att rutiner är tydligt utformade.

Granskningsrapportens avsnitt 4.3, Bedömning

Ordförandebeslut är ganska sällan förekommande inom byggnadsnämnden men avsnittet i granskningsrapporten förtjänar ändå en kommentar.

Kommunrevisionen har noterat att flera av de tjänstepersoner och förtroendevalda som har besvarat enkäten under granskningen har hänvisat till att beslutet inte kunnat avvakta till nästkommande sammanträde. I granskningsrapporten påpekas att kommunallagen fastställer att ordförandebeslut kan fattas i ärenden där nämndens beslut inte kan avvaktas, snarare än där nämndens *sammanträde* inte kan avvaktas, liksom att nämnden har möjlighet att vid behov sammanträda vid annat tillfälle än vad sammanträdesplanen fastställer.

Det är möjligt för ordförande att begära ett extra sammanträde, om det behövs. Det följer dock av praxis att den möjligheten inte behöver uteslutas för att rätten att fatta ett brådskande ordförandebeslut ska finnas. Ett extra sammanträde är inte i alla lägen möjligt eller lämpligt sett till att ledamöter och ersättare ska ha skäliga förutsättningar för att kunna delta och förbereda sig. Ett extra sammanträde måste vara proportionerligt i förhållande till skälen för sammanträdet samt i förhållande till andra åtgärder. Bestämmelsen som möjliggör brådskande ordförandebeslut kan antas ha inkluderats i kommunallagen av just den anledningen.

Beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd och styrning.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Anna Vroland
Avdelningschef

Sofia Friman Olin
Jurist

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunrevisionen